Tasa-arvovaltuutettu

Lausunto

5.11.2019 Dnro TAS/319/2019

Eduskunta
Hallintovaliokunta
HaV@eduskunta.fi

Hallituksen esitys (HE/46/2019 vp) eduskunnalle laiksi Pelastusopistosta annetun lain 28 §:n ja 29 §:n muuttamisesta

Tasa-arvovaltuutettu kiittää mahdollisuudesta antaa eduskunnan hallintovaliokunnalle kirjallinen asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi Pelastusopistosta annetun lain 28 §:n ja 29 §:n muuttamisesta.

Pelastusopistosta annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi niin, että asevelvollisuuslain, siviilipalveluslain ja naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetun lain mukainen palvelus olisi vastaisuudessa opiskeluoikeuden väliaikaisen keskeyttämisen peruste ja samalla myös opintojen aloittamisen lykkäämistä koskeva peruste. Keskeyttämisperusteiksi ehdotetaan säädettävän myös äitiys-, isyys- ja vanhempainvapaa.

Tasa-arvovaltuutetun ensisijaisena tehtävänä on valvoa naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain (609/1986) eli tasa-arvolain syrjintäkieltojen ja edistämisvelvoitteiden noudattamista. Lisäksi tasa-arvovaltuutettu edistää tasa-arvolain tarkoituksen toteuttamista ja antaa tietoja tasa-arvolainsäädännöstä. Tasa-arvovaltuutettu on toiminnassaan itsenäinen ja riippumaton lainvalvonta-viranomainen, joka toimii oikeusministeriön hallinnonalalla.

Hallituksen esityksessä ehdotettu muutos Pelastusopistosta annetun lain 29 §:ään tarkoittaisi sitä, että opiskeluoikeuden väliaikaisena keskeyttämisen perusteena olisi aiemmin säädettyjen keskeyttämisperusteiden lisäksi asevelvollisuuslain, siviilipalveluslain ja naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetun lain mukaisen palveluksen suorittaminen. Lisäksi opiskelun keskeyttämisen perusteena voisi olla muukin perusteltu syy.

Tasa-arvovaltuutettu pitää suunniteltua lainmuutosta kannatettavana. Lainmuutos yhdenmukaistaisi pakollisen asevelvollisuuden, siviilipalveluksen ja naisten vapaaehtoisen asepalveluksen osalta Pelastusopistosta annetun lain mukaiset keskeyttämisperusteet muiden opiskelun keskeyttämisestä annettujen säännösten kanssa.

Tasa-arvovaltuutettu on lausuntokäytännössään järjestelmällisesti todennut, että vaikka asevelvollisuuden säätäminen ainoastaan miehille ei tasa-arvolain mukaan ole sukupuoleen perustuvaa syrjintää, asevelvollisuuden suorittamisen vuoksi asianomainen ei saa joutua muissa yhteyksissä, kuten esimerkiksi opiskelussa epäedullisempaan asemaan. Asevelvollisuuden hyväksyminen keskeyttämisperusteeksi parantaisi tältä osin miesten asemaa Pelastusopiston opintojen osalta. Myös hallituksen esityksessä (s. 9) todetaan kuinka ehdotettu muutos lisäisi tosiasiallisesti sukupuolten välistä tasa-arvoa huomioimalla miesten pakollisen asevelvollisuuden opiskeluoikeuden keskeyttämisperusteena.

Hallituksen esityksessä todetaan, kuinka sukupuolten tasa-arvoa vahvistavana tekijänä olisi myös isyys- ja vanhempainvapaan lisääminen keskeyttämisperusteiksi.

Voimassaolevan Pelastusopistosta annetun lain perusteella opintojen keskeyttäminen on mahdollista raskauden ja synnytyksen vuoksi. Hallituksen esityksessä todetaan, että esitysluonnosta muutettiin tasa-arvovaltuutetun lausunnon (TAS/144/2019, 23.5.2019) pohjalta siten, että opiskeluoikeuden keskeyttämisperusteiksi ehdotetaan nyt myös äitiys- , isyys- ja vanhempainvapaita, jotka ovat poissaloperusteita muun muassa ammattikorkeakouluopiskelijoita, poliisiammattikorkeakouluopiskelijoita ja yliopisto-opiskelijoita koskevassa sääntelyssä.

Tasa-arvovaltuutettu katsoo, että esitys äitiys-, isyys- ja vanhempainvapaan lisäämisestä opiskeluoikeuden keskeyttämisperusteiksi vahvistaisi täten sukupuolten välistä tosiasiallista tasa-arvoa.

Tasa-arvovaltuutettu Jukka Maarianvaara